

Súd: Krajský súd Bratislava
Spisová značka: 7Co/39/2015
Identifikačné číslo súdneho spisu: 1513224448
Dátum vydania rozhodnutia: 27. 01. 2016
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Blanka Podmajerská
ECLI: ECLI:SK:KSBA:2016:1513224448.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Bratislave v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Blanky Podmajerskej a členov senátu JUDr. Blanky Malichovej a Mgr. Adely Unčovej, v právnej veci navrhovateľa: Dopravný podnik Bratislava, a.s., Olejkárska 1, Bratislava, IČO: 00 492 736, zastúpeného JUDr. Vladimírom Kánom, advokátom so sídlom Nám. Martina Benku 9, Bratislava, proti odporcovi: H. F., A.. XX.X.XXXX, A. W. N. XX, W. (toho času bez domova), štátny občan SR, o zaplatenie 50,50 eur, na odvolanie navrhovateľa proti rozsudku Okresného súdu Bratislava V zo dňa 3. júla 2014 č.k. 14C 123/2014-32, jednohlasne (pomero hlasov 3:0) takto

rozhodol:

Rozsudok súdu prvého stupňa sa potvrdzuje.

Odporcovi sa náhrada trov odvolacieho konania nepriznáva.

odôvodnenie:

Napadnutým rozsudkom súd prvého stupňa zamietol návrh, ktorým sa navrhovateľ domáhal uloženia povinnosti odporcovi zaplatiť 50,50 eur s príslušenstvom. O trovách konania rozhodol s použitím § 142 ods. 1 zák. č. 99/1963 Zb. v platnom znení (ďalej „O.s.p.“) tak, že v konaní plne úspešnému odporcovi náhradu trov konania nepriznal.

Výrok vo veci samej právne odôvodnil ust. § 100 ods. 1, § 101, § 108 zák.č. 40/1964 Zb. v platnom znení (ďalej „Obč. zákonník“, resp. „Občiansky zákonník“), § 16 ods. 1 až 5 a § 17 ods. 1, 2, 3 zákona o cestnej doprave č. 56/2012 Z. z., čl. 6 Prepravného poriadku MHD v Bratislave a článkom 5 Tarify mestskej hromadnej dopravy. Vecne ho odôvodnil tým, že odporca cestoval dňa 23.5.2011 na linke MHD č. 95 a na vyzvanie revízora sa nepreukázal platným cestovným lístkom. Návrh bol súdu doručený dňa 11.7.2013. Z takto zisteného skutkového stavu vyvodil záver, že navrhovateľ uplatňoval práva z prepravy, ktoré v tomto konaní bolo možné uplatniť prvý raz dňa 24.5.2011, teda v deň nasledujúci po kontrole odporcu prepravným kontrolórom navrhovateľa, dňa 23.5.2011, kedy mal oprávnenie prevziať dlžné cestovné a úhradu v sume 50 eur. Dňom 24.5.2011 tak začala plynúť jednoročná premlčacia lehota a tým, že uvedené právo navrhovateľ uplatnil na súde až 11.7.2013, došlo k premlčaniu jeho práva podľa § 108 Obč. zákonníka. V konaní bolo teda nepochybne preukázané, že navrhovateľ právo uplatnil po uplynutí jednoročnej zákonnej premlčacej lehoty a nakoľko odporca v konaní vzniesol námietku premlčania (na pojednávaní dňa 3.7.2014), súd prvého stupňa mu nemohol uplatnené právo priznať. Proti tomuto rozsudku podal v zákonnej lehote odvolanie navrhovateľ žiadajúc, aby odvolací súd napadnutý rozsudok zrušil a vec vrátil súdu prvého stupňa na ďalšie konanie a súčasne si uplatnil právo na náhradu trov odvolacieho konania. Súdu prvého stupňa vytkol nesprávne právne posúdenie veci (§ 221 ods.1 písm. h/ O.s.p.), tým že nepoužil správne ustanovenie právneho predpisu a nedostatočne zistil skutkový stav. Poukázal na ust. § 760 Obč. zákonníka, ktorý podľa navrhovateľa obsahuje iba základnú úpravu vzťahov medzi dopravcom a cestujúcim, vznikajúcich pri rôznych druhoch a spôsoboch prepravy. Podrobnejšiu úpravu ponecháva osobitným zákonom a na ich základe vydaným

vykonávacím právnym normám, v tomto prípade zákona č. 168/1996 Z.z. o cestnej doprave v znení neskorších predpisov. Uviedol, že povinnosť zaplatiť cestovné a úhradu za nepreukázanie sa platným cestovným lístkom, odporcovi vznikla z ust. § 9 písm. b/ v spojení s § 11 ods.1 písm. d/ a § 14 ods. 2 zákona č. 168/1996 Z.z. o cestnej doprave a pri svojej argumentácii sa odvolával aj na čl. 6 ods. 2, 3 Prepravného poriadku mestskej hromadnej dopravy v Bratislave tvrdiac, že úhrada za nepreukázanie sa cestovným lístkom nepatrí medzi práva z prepravy v zmysle ust. § 760 Obč. zákonníka a preto je namieste použiť ust. § 101 Obč. zákonníka o všeobecnej premlčacej dobe, nakoľko zákon o cestnej doprave premlčaciu dobu za nezaplatenie úhrady pri cestovaní bez cestovného lístka neobsahuje. Uvedené uzavrel tým, že pohľadávka navrhovateľa nebola v čase podania návrhu premlčaná, čo súčasne zdokumentoval rozsudkami Krajského sudu v Bratislave sp.zn.15Co 67/2011 a sp.zn. 14 Co 216/2011, v ktorých odvolací súd rozhodoval v skutkovo totožných veciach, pričom v oboch prípadoch jeho odvolaniu vyhovel.

Odporca sa k riadne doručenému odvolaniu písomne nevyjadril.

Odvolací súd preskúmal vec v rozsahu a medziach dôvodov odvolania (§ 212 ods. 1 O.s.p.), bez nariadenia odvolacieho pojednávania (§ 214 ods. 2 O.s.p.) keďže nejde o prípad, v ktorom by bolo potrebné zopakovať alebo doplniť dokazovanie nejde ani o konanie vo veciach porušenia zásady rovnakého zaobchádzania, nariadenie pojednávania si nevyžadoval ani dôležitý verejný záujem, vo veci súd prvého stupňa síce rozhodol bez nariadenia pojednávania podľa § 115a O.s.p., ale v odvolacom konaní nebolo potrebné zopakovať alebo doplniť dokazovanie, dospel k záveru, že odvolanie navrhovateľa nie je podané dôvodne. Súd prvého stupňa riadne zistil skutkový stav veci, keď vykonal dokazovanie v rozsahu potrebnom na zistenie rozhodujúcich skutočností (§ 120 ods. 1 O.s.p.) z hľadiska posúdenia opodstatnenosti uplatneného návrhu, vec v súlade s § 101 ods. 2 O.s.p. prejednal v neprítomnosti účastníkov, výsledky vykonaného dokazovania správne zhodnotil (§ 132 O.s.p.) a na ich základe dospel k správnym skutkovým a právnym záverom, ktoré v napadnutom rozhodnutí aj náležite odôvodnil (§ 157 ods. 2 O.s.p.).

Podľa § 9 písm. b/ zákona č. 168/1996 Z. z. o cestnej doprave sú vodič, iný člen osádky autobusu, alebo revízor oprávnení „uložiť cestujúcemu, ktorý sa nepreukáže platným cestovným lístkom, zaplatiť cestovné a úhradu (§ 14 ods. 3) alebo sa preukázať osobnými údajmi potrebnými na vymáhanie cestovného a úhrady v rozsahu meno a priezvisko, dátum narodenia, rodné číslo, adresa trvalého bydliska, číslo občianskeho preukazu (cestovného pasu prípadne iného dokladu totožnosti), v prípade neploletého cestujúceho meno a priezvisko zákonného zástupcu.

Podľa § 11 ods. 1 písm. d/ zákona č. 168/1996 Z. z. o cestnej doprave je cestujúci povinný zaplatiť cestovné a na výzvu vodiča alebo iného člena osádky autobusu, alebo revízora sa preukázať platným cestovným lístkom a zaplatiť úhradu (§ 14 ods. 3), ak sa pri kontrole nemôže preukázať platným cestovným lístkom alebo osobnými údajmi potrebnými na vymáhanie cestovného ... ako aj ďalšie úhrady podľa tarify za poškodenie lebo za znečistenie autobusu.

Podľa § 14 ods. 2 zákona č. 168/1996 Z. z. o cestnej doprave úhrada pri nepreukázaní sa platným cestovným lístkom (§ 9 písm. b/) je dvadsaťnásobok základného cestovného bez príplatkov a zliav; v mestskej autobusovej doprave ju do sto násobku základného cestovného bez príplatkov a zliav určí dopravca v prepravnom poriadku.

Podľa čl. 6 ods. 2 a 3 Prepravného poriadku mestskej hromadnej dopravy v Bratislave platného v čase porušenia tarifných a prepravných podmienok, cestujúci je povinný na vyzvanie revízora predložiť na kontrolu cestovný lístok, v prípade zľavneného cestovného lístka spolu s preukážkou na tarifnú zľavu. Cestujúci, ktorý sa na vyzvanie podľa odseku 2 tohto článku nemôže preukázať platným cestovným lístkom, je povinný zaplatiť dopravcovi cestovné a úhradu vo výške do sto násobku základného cestovného bez príplatkov a zliav. Aktuálnu výšku úhrady stanovuje tarifa. Ak cestujúci má platný predplatný cestovný lístok na meno s minimálne 30 dňovou platnosťou a v lehote po 48 hodinách do 30 dní od tarifného zistenia predloží na nahliadnutie doklad totožnosti, originál predplatného cestovného lístka, ktorý bol platný v čase zistenia v doplatkovej pokladni dopravcu, zaplatí v tejto pokladni úhradu vo výške desaťnásobku základného cestovného bez príplatkov zliav.“

Podľa § 100 ods. 1 Občianskeho zákonníka sa právo premlčí, ak sa nevykonalo v dobe v tomto zákone ustanovenej (§ 101 až 110). Na premlčanie súd prihladne len na námietku dlžníka. Ak sa dlžník premlčania dovoľá, nemožno premlčané právo veriteľovi priznať.

Podľa § 108 Občianskeho zákonníka sa práva z prepravy premlčujú za jeden rok s výnimkou práv na náhradu škody pri preprave osôb.

Podľa § 760 Občianskeho zákonníka zmluvou o preprave osôb vzniká cestujúcemu, ktorý za určené cestovné použije dopravný prostriedok právo, aby ho dopravca prepravil do miesta určenia riadne a včas.

Úprava prepravných zmlúv (zmluvy o preprave osôb a zmluvy o preprave nákladu) je v Občianskom zákonníku upravená v §§ 760 až 773. Je veľmi stručná a obsahuje iba základné pravidlá, ktoré platia pri prepravných zmluvách. Vzhľadom na rôznorodosť spôsobov dopravy (železničná, cestná, vodná, mestská atď.), vyžadujúcich si svoje špecifické úpravy, nebolo ani možné všetky otázky týkajúce sa právnej úpravy upraviť v Občianskom zákonníku podrobnejšie. Preto z § 772 vyplýva, že podrobnejšiu úpravu osobnej a nákladnej prepravy určujú osobitné predpisy, najmä prepravné poriadky a tarify. Prepravné poriadky vydávajú prevádzkovatelia dopravy (dopravcovia) podľa vzorov na vyhotovenie prepravných poriadkov, ktoré vydalo Ministerstvo dopravy pôšt a telekomunikácií.

Ustanovenie § 760 Občianskeho zákonníka nepriamo vymedzuje pojem zmluva o preprave osôb tým, že ustanovuje základné práva a povinnosti účastníkov tejto zmluvy. Podľa tohto ustanovenia zmluvou o preprave osôb vzniká cestujúcemu, ktorý za určené cestovné použije dopravný prostriedok právo, aby ho dopravca prepravil na miesto určenia riadne a včas. Z citovaného ustanovenia vyplývajú pojmové znaky zmluvy o preprave osôb - jedná sa o zmluvu uzavretú medzi dvoma účastníkmi, t.j. medzi cestujúcim, ktorého treba dopraviť na miesto určenia a dopravcom, ktorý má povinnosť cestujúceho dopraviť na miesto určenia včas a riadne. Doprava osoby na miesto určenia sa uskutočňuje určeným dopravným prostriedkom, ktorý si cestujúci zvolil. Doprava sa uskutočňuje za odplatu (cestovné). Zmluva o preprave osôb je neformálnou zmluvou, ktorá sa môže uzavrieť rôznym spôsobom určeným v prepravných poriadkoch podľa druhu a spôsobu dopravy (napr. zakúpením cestovného lístka, letenky, vstupom do dopravného prostriedku, znehodnotením cestovného lístka pri vstupe do dopravného prostriedku, dohodou o určení miesta určenia dopravy a pod.).

Podrobnosti o právach a povinnostiach účastníkov zmluvy o preprave osôb sú upravené v prepravných poriadkoch, ktoré vypracúvajú dopravcovia na základe všeobecne záväzných právnych predpisov.

Premičanie je kvalifikované uplynutie času, v dôsledku ktorého právo nezaniká, ale sa len oslabuje tým, že v prípade vznesenia námietky premičania zaniká jeho súdna vymáhateľnosť, pretože súd musí prihliadnúť na dôvodne vznesenú námietku premičania a nemôže už veriteľovi premičané právo priznať. Jeho úprava vychádza z potreby zvýšenia právnej istoty v právnych vzťahoch. Základným účelom inštitútu premičania je tak pôsobiť na subjekty občianskoprávných vzťahov, aby včas pristupovali k uplatňovaniu si svojich subjektívnych práv a zároveň aj zabrániť tomu, aby povinné osoby neboli po neobmedzenú dobu nútené splniť si svoje povinnosti, a aby im bola zabezpečená ochrana v prípade oslabenia ich dôkaznej povinnosti v prípadnom súdnom konaní zo značným časovým odstupom. Inštitút premičania takto, v súlade so zásadou právnej istoty a všeobecnou požiadavkou sledovať si potrebu ochrany svojich ohrozených a porušených práv, zabraňuje dlhodobému trvaní práv a im zodpovedajúcim povinnostiam.

Ust. § 108 Obč. zákonníka určuje pri právach z prepravy jednoročnú premičaciu dobu na uplatnenie práva, s výnimkou práva na náhradu škody v zmysle § 764 Obč. zákonníka, na ktoré sa vzťahuje ust. § 106 Obč. zákonníka. V jednoročnej premičacej dobe v zmysle § 108 Obč. zákonníka sa teda premičuje nielen nárok dopravcu na cestovné, vyplývajúci z § 760 Obč. zákonníka, ale i jeho nárok na úhradu za nepreukázanie sa platným cestovným lístkom v zmysle zák. č. 168/1996 Z.z. I tento nárok totiž patrí medzi práva z prepravy v zmysle § 760 Obč. zákonníka, i keď v tomto ustanovení nie je výslovne uvedený. Zák. č. 168/1996 Z.z. je verejnoprávnym predpisom, ktorý okrem iného upravuje aj vzťahy medzi cestujúcim a dopravcom, teda občianskoprávne vzťahy. Keďže zásada „Lex specialis derogat legi generali“ tu neplatí, nakoľko zákon č. 168/1996 Z.z. neupravuje premičanie práva dopravcu na cestovné a sankčnú úhradu (§ 11 ods. 1 písm. d/ a § 14 ods. 2 zákona č. 168/1996 Z.z.), treba otázku premičania tohto nároku posúdiť v zmysle § 853 Obč. zákonníka podľa tých ustanovení Občianskeho zákonníka, ktoré upravujú vzťahy obsahom a účelom najbližšie (analogia legis). Takýmto ustanovením je práve § 108 Obč. zákonníka. Aj začiatok plynutia premičacej doby na uplatnenie práva na cestovné a sankčnú úhradu, je podľa názoru odvolacieho súdu potrebné posúdiť podľa ust. § 563 Obč. zákonníka, podľa ktorého dlžník (cestujúci), je teda povinný dlh splatiť prvého dňa po tom, ako ho veriteľ (dopravca), o plnenie požiadal. Týmto dňom teda nastáva splatnosť dlhu a týmto dňom bolo možné právo vykonať podaním návrhu na súd.

Odporca cestoval dňa 23.5.2011 na linke MHD č. 95 a na vyzvanie revízora sa nepreukázal platným cestovným lístkom. Na zaplatenie cestovného a sankčnej úhrady ho navrhovateľ prostredníctvom revízora vyzval priamo na mieste pri kontrole, čo vyplýva z Hlásenia o porušení tarifných a prepravných podmienok z 23.5.2011. Jednoročná premičacia doba v zmysle § 108 Obč. zákonníka teda začala plynúť dňa 24.5.2011 a uplynula dňom 24.5.2012. Navrhovateľ podal návrh na súd prvého stupňa dňa 11.7.2013, teda po uplynutí premičacej doby a po úspešne vznesenej námietke premičania

odporcom, nebolo možné navrhovateľovi premlčané právo priznať (§ 100 ods. 1 posledná veta Obč. zákonníka).

K ďalším odvolacím námietkam navrhovateľa je treba uviesť, že prirážka k cestovnému je sankčným nárokom vyplývajúcim priamo zo zmluvy o preprave, a preto ho nie je možné, ani z hľadiska premlčania, posudzovať oddelene od nároku na cestovné. Tento nárok na zaplatenie sankčnej úhrady za cestovanie bez cestovného lístka nemôže vzniknúť samostatne, ale len spolu s nárokom na zaplatenie cestovného. Nakoľko obidva nároky vznikajú súčasne zo zmluvy o preprave, resp. z jej porušenia, u oboch nárokov začína preto rovnako plynúť aj premlčacia doba ustanovená v § 108 Obč. zákonníka. Nároky na zaplatenie cestovného a na zaplatenie prirážky k cestovnému preto nemožno považovať za mimozmluvný nárok, a pre posúdenie včasnosti ich uplatnenia z hľadiska premlčania, sa nemôže aplikovať všeobecná trojročná premlčacia doba v zmysle § 101 Obč. zákonníka, ktorej použitia sa navrhovateľ v podanom odvolaní dovoľával.

Ani rozsudky Krajského súdu v Bratislave v skutkovo a právne totožných veciach vedených pod sp.zn.15Co 67/2011 a sp.zn. 14 Co 216/2011, na ktoré navrhovateľ v odvolaní poukazoval, nie sú pre vec prejednávajúci odvolací senát právne záväzné.

Vychádzajúc z uvedeného odvolací súd napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa pre jeho vecnú správnosť, podľa § 219 ods. 1 O.s.p. potvrdil.

O trovách konania odvolací súd rozhodol podľa § 142 ods. 1 v spojení s § 224 ods. 1 O.s.p. a ich náhradu úspešnému odporcovi nepriznal, nakoľko mu v odvolacom konaní žiadne trovy nevznikli, a ich náhradu si ani neuplatnil (§ 151 ods. 1 O.s.p.).

Záverom odvolací súd upozorňuje súd prvého stupňa, že k porušeniu povinností odporcom (cestovaním bez platného cestovného lístka) došlo dňa 23.5.2011, teda ešte za účinnosti zákona č. 168/1996 Z.z. a nemožno teda na právne odôvodnenie prejednávanej veci aplikovať zákon č. 56/2012 Z.z., pre nadobudnutie jeho účinnosti až dňom 1.3.2012.

Poučenie:

Tento rozsudok nemožno napadnúť odvolaním.